

SPIS TREŚCI

Przedmowa do wydania piątego	11
1. Wyjaśnienie ogólne	13
2. Charakterystyka normy PN-IEC 60364 (IEC 60364)	15
2.1. Układ normy PN-HD 60364 Instalacje elektryczne niskiego napięcia	15
2.2. HD Publication 60364: Low-voltage Electrical Installations	17
2.3. Sposób numerowania przyjęty w HD 60364	18
2.4. Opis poszczególnych części normy	18
2.5. Działalność normalizacyjna	21
3. Definicje pojęć z zakresu instalacji elektrycznych	23
4. Sieci elektroenergetyczne niskiego napięcia	32
4.1. Podział podstawowy	32
4.2. Układy sieci	35
4.3. Sieci TN, TT oraz IT w układach prądu stałego	41
4.4. Cechy źródła zasilania sieci i podział instalacji	45
5. Zakresy napięciowe instalacji elektrycznych	47
6. Oznaczenia przewodów elektrycznych barwami	51
7. Klasyfikacja urządzeń elektrycznych i elektronicznych w zakresie ochrony przeciwporażeniowej	56
8. Klasyfikacja i kodyfikacja wpływów zewnętrznych	59

9. Ochrona urządzeń przed szkodliwym oddziaływaniem środowiska	63
10. Dobór urządzeń elektrycznych	70
11. Człowiek w obwodzie prądu elektrycznego	73
11.1. Działanie prądu elektrycznego na organizmy żywe	73
11.2. Obliczanie obwodów obciążonych prądem rażeniowym	78
12. Ochrona przeciwporażeniowa	82
12.1. Postanowienia ogólne	82
12.2. Równoczesna ochrona przed dotykiem bezpośrednim i pośrednim	85
12.2.1. Ochrona polegająca na zastosowaniu bardzo niskiego napięcia SELV i PELV	85
12.2.2. Bardzo niskie napięcie funkcjonalne FELV	88
12.3. Ochrona podstawowa	89
12.3.1. Ochrona polegająca na izolowaniu części czynnych	90
12.3.2. Ochrona przy użyciu ogrodzeń lub obudów	90
12.3.3. Ochrona przy użyciu barier	91
12.3.4. Ochrona polegająca na umieszczeniu części czynnych poza zasięgiem ręki	92
12.3.5. Ochrona uzupełniająca za pomocą wyłączników różnicowoprądowych	92
12.3.6. Wybór środków ochrony podstawowej	94
12.4. Ochrona przy uszkodzeniu	97
12.4.1. Wyjaśnienia ogólne	97
12.4.2. Ochrona za pomocą samoczynnego wyłączenia zasilania	99
12.4.2.1. Wymagania ogólne	99
12.4.2.2. Wyłączenie zasilania	100
12.4.2.3. Uziemienie	100
12.4.2.4. Połączenia wyrównawcze	101
12.4.2.5. Połączenia wyrównawcze dodatkowe	102
12.4.2.6. Samoczynne wyłączenie zasilania w sieci TN	105
12.4.2.7. Zwarcie przewodu fazowego sieci TN z ziemią	113
12.4.2.8. Samoczynne wyłączenie zasilania w sieci TT	117
12.4.2.9. Samoczynne wyłączenie zasilania w sieci IT	121
12.5. Urządzenia ochronne różnicowoprądowe w sieciach TN, TT i IT	125
12.5.1. Budowa urządzenia różnicowoprądowego	125
12.5.2. Typy wyłączników różnicowoprądowych	126
12.5.3. Parametry wyłączników różnicowoprądowych	129
12.5.4. Wyłącznik różnicowoprądowy w sieci TN-C	130
12.5.5. Wyłącznik różnicowoprądowy w sieci TN-C jako środek uzupełniającej ochrony przeciwporażeniowej	132

12.5.6. Modernizacja instalacji TN-C	133
12.5.7. Wyłącznik różnicowoprądowy w sieciach TN-S i TN-C-S	135
12.5.8. Wyłącznik różnicowoprądowy w sieci TT	137
12.5.9. Wyłącznik różnicowoprądowy w sieci IT	138
12.6. Ochrona polegająca na zastosowaniu urządzenia II klasy ochronności lub o izolacji równoważnej	140
12.7. Ochrona polegająca na zastosowaniu izolowania stanowiska	142
12.8. Ochrona za pomocą nieziemionych połączeń wyrównawczych miejscowych	144
12.9. Ochrona za pomocą separacji elektrycznej	145
12.10. Wybór środków ochrony przy uszkodzeniu	148
13. Ochrona przed skutkami oddziaływania ciepłego urządzeń elektrycznych	151
14. Zabezpieczenie przewodów przed skutkami prądu przetężeniowego	154
14.1. Wyjaśnienia ogólne	154
14.2. Zabezpieczenie przed skutkami prądu przeciążeniowego	155
14.3. Zabezpieczenie przed skutkami prądu zwarciovego	161
14.4. Zabezpieczenie od skutków zwarć przewodów połączonych równolegle ..	168
14.5. Zabezpieczenie przewodów fazowych	171
14.6. Zabezpieczenie przewodu neutralnego	171
14.7. Koordynacja ochrony przed przeciążeniem i zwarciem	173
15. Ochrona instalacji niskiego napięcia przed skutkami doziemień w sieciach wysokiego napięcia	174
15.1. Obwód prądu ziemnozwarciowego	174
15.2. Uziemienia w stacjach transformatorowych	176
15.3. Układy uziemiające wysokiego i niskiego napięcia	178
15.3.1. Sieci TN	178
15.3.2. Sieć TT	180
15.3.3. Sieć IT	181
16. Ochrona przed przepięciami atmosferycznymi lub łączeniowymi	186
16.1. Źródła przepięć w instalacji elektrycznej	186
16.2. Klasyfikacja kategorii przepięć	188
16.3. Ograniczanie przepięć	190

17. Ochrona przed zakłóceniami elektromagnetycznymi w instalacjach elektrycznych	196
17.1. Środki zapobiegawcze	196
17.2. Uziemienia i połączenia wyrównawcze instalacji informatycznych	201
17.3. Uzyskanie kompatybilności elektromagnetycznej	204
18. Dobór i montaż przewodowania	207
18.1. Przewody i kable elektroenergetyczne	207
18.2. Rodzaje przewodowania	210
18.3. Przykłady przewodowania	212
18.4. Obciążalność prądowa długotrwała przewodów izolowanych i kabli	214
18.5. Spadek napięcia w instalacjach odbiorczych	228
18.6. Połączenia elektryczne	231
19. Dobór i montaż aparatury łączeniowej i sterowniczej	232
19.1. Wymagania ogólne	232
19.2. Zabezpieczenie przeciążeniowe i zwarciovowe	233
19.3. Włłączniki nadprądowe do instalacji	240
19.4. Bezpieczniki niskiego napięcia	243
19.5. Urządzenia ochronne różnicowoprądowe	248
20. Układy uziemiające	255
20.1. Zasady podstawowe	255
20.2. Rezystywność gruntu i betonu	259
20.3. Statyczna rezystancja uziemienia	264
20.4. Udarowa rezystancja uziemienia	271
20.5. Budowa uziomów	274
20.6. Trwałość uziomów	292
21. Przewody ochrony przeciwporażeniowej	296
21.1. Przewody ochronne PE	296
21.2. Przewody ochronno-neutralne PEN	301
21.3. Przewody połączeń wyrównawczych FB	303
22. Wymagania dotyczące specjalnych instalacji lub lokalizacji	304
22.1. Pomieszczenia wyposażone w wannę lub basen natryskowy	304
22.2. Baseny pływackie, baseny fontann i brodzików	309
22.3. Pomieszczenia wyposażone w elektryczne ogrzewacze do sauny	313

22.4. Instalacje na terenie budowy i rozbiórki obiektów budowlanych	315
22.5. Instalacje w zabudowaniach rolniczych i ogrodniczych	320
22.6. Instalacje w przestrzeniach ograniczonych powierzchniami przewodzącymi	323
22.7. Instalacje kempingów i pojazdów wycieczkowych	325
22.8. Instalacje basenów jachtowych i statków wycieczkowych	328
22.9. Instalacje tymczasowe wystaw, scen i stoisk	332
22.10. Instalacje elektryczne w meblach	334
22.11. Instalacje oświetlenia zewnętrznego	335
22.12. Instalacje w pomieszczeniach medycznych	337
22.13. Instalacje oświetleniowe o bardzo niskim napięciu	342
22.14. Instalacje w zespołach ruchomych lub przewoźnych	345
22.15. Instalacje elektryczne obiektów na terenie targów, wesołych miasteczek i cyrków	351
22.16. Instalacje zasilające stacje ładowania pojazdów elektrycznych	353
23. Sprawdzanie odbiorcze	358
23.1. Wyjaśnienia ogólne	358
23.2. Oględziny	359
23.3. Wymagania metrologiczne dotyczące przyrządów pomiarowych	360
23.4. Dokładność, częstość i zakres wykonywania badań	361
23.5. Pomiary	362
23.5.1. Zakres pomiarów realizowanych w instalacjach elektrycznych	362
23.5.2. Pomiar ciągłości przewodów ochronnych	362
23.5.3. Pomiar rezystancji izolacji instalacji elektrycznej	363
23.5.4. Sprawdzenie ochrony za pomocą separacji obwodów	364
23.5.5. Pomiar rezystancji podłóg i ścian	365
23.5.6. Sprawdzenie samoczynnego wyłączenia zasilania	367
24. Efektywność energetyczna instalacji elektrycznych	374
24.1. Wprowadzenie	374
24.2. Podstawowe definicje	375
24.3. Efektywność energetyczna instalacji elektrycznych w świetle obowiązujących norm	376
24.3.1. Norma PN-EN ISO 50001:2012	376
24.3.2. Norma PN-EN 16247 Audyty energetyczne (norma wieloarkuszowa)	378
24.3.3. Norma PN-HD 60364-8-1	380
24.3.3.1. Podział obiektów budowlanych	380
24.3.3.2. Obszary oceny efektywności energetycznej użytkowania energii elektrycznej	381
24.3.3.3. Zarządzanie energią elektryczną w obiektach	385
24.3.3.4. Układy pomiarowe oraz monitorowania parametrów pracy w instalacjach elektrycznych	387

24.4. Efektywności użytkowania energii elektrycznej w obiektach budowlanych	390
24.4.1. Transformatory	390
24.4.2. Silniki	396
24.4.3. Oświetlenie	403
25. Obliczanie prądów zwarciovych w instalacjach elektrycznych	408
25.1. Podstawowe definicje i pojęcia dotyczące zwarć	408
25.2. Przykład obliczenia prądów zwarciovych	412
Literatura	415
Międzynarodowa Komisja Elektrotechniczna	426
Europejski Komitet Normalizacyjny Elektrotechniki	430
Akronimy (<i>Acronyms</i>)	432
Witryny sieci www	440
Słownik angielsko-polski	441
Słownik polsko-angielski	470
Skorowidz	498